

“Skal museerne selv på museum?”

- indlæg på museernes formidlingsmøde, 1999

Dette spørgsmål er relevant i mere end en betydning:

Som kulturminde

I bevaringsøjemed som monument over den tid og borgerlige kultur der skabte dem med en betoning af det nationale og det lokale. Mange begræder jo den omsiggribende popularisering af museerne, i deres forsøg på at tage del i massekulturen. Og det er jo ikke ligefrem mere primetime vi har brug for.

For at beskytte dem mod velmenende formidlere som os. Ligesom jeg gerne ville have haft beskyttet min gamle klint mod trykimprægnerede trappetrin opsat i en eller anden beskæftigelsesordning af offentlige naturformidlingskontorer.

Tidens argument er at når folk har betalt over skatten skal de også have noget for pengene - eller de skal partout slæbes gennem tælleapparaterne som en succesparameter - vi er blevet en brik i en resultatkontraktorienteret kulturpolitik som underkaster sig kommercielle præmisser - hvis vi for at få folk ind laver arrangementer som til forveksling ligner det der sker i det lokale butikscenter hvorfor så overhovedet lave dem. For at få folks øjne op for at vi overhovedet eksisterer lyder svaret - men de samme mennesker ved jo godt at kirken ligger der, de synes at det skal den blive ved med - og de kommer der ikke. Men for de der kommer er det til gengæld meget vigtigt at gudstjenesten ikke er blevet peppet op med gospel og juhu-piger. Jeg ved ikke hvor langt sammenligningen holder, men i begge henseender kan man tale om en åndelig betydning.

Ved denne lejlighed vil jeg gerne slå et slag for at omgås de endnu ikke renoverede samlinger med nænsom hånd, ellers ender det med at vi lige netop glemmer os selv i indsamlingen.

Som sarkasme

Alle kender den negative vending om den støvede museumsgenstand - noget som har forladt det aktive liv - døde ting. Symbolet for mange på kedsommelige pligtbesøg i dannelsens hellige navn. Det var jo den man ville til livs dengang i 70'erne - med spånplader og fotostater og politiske budskaber. Nu er politisk engagement noget man skriver historie om og vi bygger pæne belærende udstillinger som rummer mere didaktik end magi, og som til tider nærmer sig en omklamring, der reducerer genstandene til rekvisitter i den belærende eller æstetiserende iscenesættelse. Derfor er den støvede museumsgenstand på ny berettiget som begreb.

. Hvordan kan vi synliggøre det betydningsbærende, uden at sylte alt ind i pædagogiske forklaringer og rekonstruktioner.

Hertil kræves hos gæsten et skelet af sammenhænge til at placere ny viden i som udgangspunkt for perspektivering og undren. Det er det vi omsorgsfuldt forsøger at videregive. Spørgsmålet er så hvor mange andre end lærerne der efterspørger de udførlige forklaringer og om ikke den voksne gæst allerede har sit skelet og i høj grad søger en mere eksistentiel oplevelse med få faktuelle oplysninger om kontekst og plads til egne billeder. Vi har jo særudstillingerne til at eksperimentere med æstetisk og pædagogisk og der er der ingen grund til at holde sig tilbage hvis man tror det er det rigtige, men der skal ikke mange postulater til i en fast udstilling før den bliver ubærlig efter nogle år.

Nu ved jeg godt at det kan være svært at få to spande skærver fra ældre stenalder til at være en oplevelse og at de politiske krav om besøgstal er en realitet. Hvad er så alternativet til tivoliseringen?

Måske er det på tide at omtænke hele strukturen, hvor toppen af isbjerget - udstillingen - er den, for publikum, eneste synlige del af museets hus. At udbrede tilgængeligheden til at omfatte de bagvedliggende processer - måske synligt som afdelinger i en altomfattende museumshal med magasiner der tårner sig op langs væggene til inspektørkontorer i første sals højde, med udsigt til konservatorer i arbejde under lokale udsugninger mens udstillingen er overalt i rummet. En sådan vision vil afføde mange praktiske problemer men kunne skabe en ramme om museumsprocessen der ville være en del mere nærværende end udstillingens præsenterbakke.

Måske skal vi være professionelle på samme måde som reklamefolk og udspekulere hvilke følelsesmæssig lag vi skal ramme med udstillingstitler og underbevidst bearbejdning - de siger jo at man skal sælge følelser i dag og det skal nok passe. Men hvordan varetager vi de samfundsmæssige forpligtelser som humanistiske

institutioner på den måde. Det bliver jo ikke længere det vi har på hjerte som så er det vigtige, men det der passer ind i det planlagte koncept. Og hvordan undgår vi bedrevenheden som attitude.

Blandt andet ved at stille det størst mulige materiale til rådighed for flest mulige mennesker efter disses eget valg.

Så er vi ved at være fremme ved den ny teknologi som kan rumme en del af svarene på de spørgsmål jeg lige har stillet. Måske er det i den virtuelle formidling vi kan sætte gospel og juhu - piger ind i gudstjenesten samtidig med at amatørarkæologen kan få adgang til udgravningsplaner og beretninger og den passionerede museumsgænger kan få sine genstande i fred for postulater. I en fremtid med 3D scannede genstande placeret i virtuelle udstillinger eller adventurespil i troværdige historiske rammer eller som links til uddybende forklaringer i Cd-rom kataloget som er lavet af de i forvejen eksisterende billede - og tekstfiler, får formidlingen mange retninger og steder at møde brugerne hvor de er.

Alle løber stakåndet efter denne forunderlige udvikling og frygter sig agterudsejlet. Det lyder patetisk at spørge om vi er klædt på til denne udvikling - for selvfølgelig er vi ikke det - ressourcemangel og daglige gøremål - vi kender smøren, men der er ingen grund til panik - tag det som en historisk mulighed og glæd jer over de fantastiske muligheder der venter forude.